

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. primum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Sed ex his textibus non nisi argumentum ducitur a contrario sensu, quod etsi alias validum & receptum sit à jure, *per text in l. 1. in pr. D. De off. ejus cui mand. est jurisd. & in c. 7. §. fin. sup. De his, qua fiunt à prel. sine consens. Cap.* tamen non procedit, ubi contra sensum contrarium extat expressum jus, quo diversum statuitur, sicut latè tradit Nicol. Everard. *in loco à contrario sensu.* Siquidem absurdum est, per contrarium sensum, qui tacite elicitur, derogari juri expresso: at expressè constat feminas semel per masculum exclusas, perpetuò exclusas intelligi, *per text in tit. 6. §. 1. lib. 1. Feud.* quo loco his verbis inquit: *Quin etiam, si quis eo tenore feudum acceperit, ut ejus descendentes masculi & femina illud habere possint, relicto masculino, ulterius femina non admittuntur;* ubi verbum (ulterius) includit etiam tempus post mortem masculi, per quem exclusa fuit femina. Ita quòd obitus masculi nihil patrocinetur feminae, ex mente Baldi, Iser. & Baronis Schenck, *ibi id* quibus & communis Dd. sententia suffragatur apud Curt. Jun. *in tract. feud. in prima parte tertia part. princ. num. 32.* Et ratio est, quia semel extinctum est jus ipsius feminae per existentiam masculi, unde hujus morte non reviviscit, *argum. l. 17. §. 7. D. Ad Senat. Trebell. & l. 2. C. De posth. hered. instit.*

¹³ Quod autem additum est in descriptione feudi, quòd illud ad vasallum, heredesque ejus, in perpetuum pertineat, id regulariter verum est: nam quaedam sunt feuda, quae non perpetuò, sed ad tempus constituuntur, vel quia eorum talis natura est, vel ita conventum est inter dominum & vasallum. Natura, veluti est feudum gattaldia, quod scilicet alicui ratione administrationis bonorum, & feudum guardia, quod arcis vel terri-

torii tuendi causa conceditur: item, quod loco mercedis datur pro praestanda opera; haec enim feuda anno elapso revocari possunt à domino, quia haec natura inest his feudis, *per text in tit. 1. lib. 1. Feud.* Conventio dubium non est, ad certum tempus dari posse feudum, cum pacta adposita legem dent contractui, & servanda sint, *l. 1. §. 6. D. Depos. l. Contractus 23. & l. Semper 34. D. De R. l.*

Ultima descriptionis verba haec sunt: *ad hoc, ut ille, & sui heredes fideliter domino serviant.* In quibus verbis feudi finalis causa continetur & explicatur: nam in eum finem feudum conceditur, ut fidem & obsequium, quasi compensationis vice, domino retribuat, idque facturum jurisjurandi religione (quod vocamus juramentum fidelitatis) sic obstringat: illud enim praecise cogitur subire vasallus, & fideliter exequi, *tit. 3. §. un. lib. 2. junctio tit. 21. lib. 1. Feud.* Obsequium autem illud quandoque simpliciter sive indeterminatè promittitur; & tunc tenetur vasallus domino suo praestare consilium, auxilium, ceteraque, quae continentur in *tit. 5. cum 6. & 7. lib. 2. Feud.* Quandoque verò certum & determinatum obsequium promittitur; quo casu ad alia obsequia non obligatur vasallus, sicut constat ex descriptione feudi, & latius comprobatur Baro Schenck *ad tit. 23. lib. 2. Feud.* Ubi etiam eleganter tradit, feudum simpliciter concessum intelligi, secundum receptam loci consuetudinem, aut eà cessante, secundum regulas communes placitorum feudalium, *per text in tit. 2. §. 2. lib. 2. Feud. Facit text. opt. in l. D. De evict. & in l. 3. D. De reb. cred. si cert. per.* His igitur praemissis adgrediamur explicationem Cap. nostri *1. hujus tit. nostri.*

In Cap. primum.

SUMMARIA.

1. Fructus ex feudo pignori obligato an imputentur in sortem.
2. Creditor fructus pignoris imputat in sortem.
3. Nisi aliud pactioe antichresios convenorit.
4. Qua tamen conventio prohibita est jure Canonico.
5. Fructus feudi oppignorati cur non imputentur in sortem.
6. Vasallus an invito domino resutare feudum possit?

¹² **F**Acti species haec praepositur. Episcopus Mariensis dederat mutuò Mavio certam pecu-

niam quantitatem, recepto in pignus feudo, quod idem Mavio ab Ecclesia Mariensi detrahebat. Quae situm fuit, utrum fructus ejusdem feudi teneatur Episcopus Mariensis in sortem imputare, hoc est, in extenuationem pecuniae mutuò acceptae? De qua re consultus S. Pont. rescribit *hoc c. nostro*, quod non teneatur imputare in sortem, ut tamen interim Mavio, donec mutuum refundat, immunitas sit à praestatione servitii feudalis. Haec tenet facti species.

Dubitationis ratio non minima suberat: nam expressi juris est, quòd creditor pignus accipiens

coga-

cogatur fructus ejusdem in diminutionem sortis referre, non tantum perceptos, sed & quos percipere poterit, *text. est in l. 2. Et in l. fin. C. De pig. act. Et in c. 6. inf. De pignorib.*

Verum quidem est, ubi in pactionem deducti sunt fructus pignoris, quod si scilicet hi, donec pecunia solvatur, cedant lucro creditoris loco usurarum, valere hanc conventionem de jure civili, quam vocamus *ἀντιχρησίων*, id est, contrarium usum, quia pro usu pecuniæ recipit creditor e contra usum pignoris *per text. in l. Si us qui 11. §. 1. D. De pig. Et hypoth. in l. Si pecuniam 3. D. De pig. act. Et in l. Si ea lege 17. C. De usur.* † Sed id de jure Canonico minimè permittitur, eò quod hæc conventio sit usuraria, ac proinde prohibita etiam de jure divino. *c. 1. in pr. Et c. 2. junct. c. 4. inf. De usur. Et ad d. c. 1. notant Panorm. Et Aug. Berojus, item Costal. ad d. l. 33. Et confirmat can. 1. cum seq. xiv. quaest. 3. Si fœneraveris homini inquit *text. in c. 1.* id est, mutuatam tuam pecuniam dederis, à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plus, quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud, si plus, quam dedisti expectes accipere, fœnerator es, & in hoc improbandus, non laudandus, *ita text. in d. c. 1.**

Quare etsi Episcopus Mariensis hoc textu nostro pactus fuisset, ut fructus feudi in pignus accepti cederent lucro Ecclesiæ, donec mutuum restitueretur, non tamen idcirco videbatur eos lucrari posse, *propter text. jam alleg.*

Nihilominus, us non obstantibus, contrarium rescriptum est hoc textu nostro, quod videlicet idem Episcopus licet percipiat & retineat fructus feudi pignori obligati. Idem extat *in c. Conquestus 8. inf. De usur.* In cujus reddenda ratione variè laborant Interpretes. Glossa *hic in V. immuni*, hæc rationem tradit, quod illud receptum sit in favorem Ecclesiæ, ut eò citius feudum ad Ecclesiam redeat, quasi aliud in laico sit observandum. Sed commentum hoc Glossæ rectè rejicit Panorm. *hic num. 5.* si enim semel legitime concessum est feudum, non debet ideo committi usura, ut Ecclesia eò citius recuperet feudum: cum ne quidem pro alterius vita conservanda sit exercenda usura, *d. c. 4. inf. De usur.* Et certè propter scandalum, hoc genus usurarum magis interdicitur est Clericis, quam laicis, *c. 2. inf. De usur. junct. c. can. Fratris 11. xli. quaest. 2.* Alias rationes vide *hic* apud Panorm. & Joan. ab Imola. Ceterum verior ratio est, quam ex Hostiensis tradit

idem Panorm. quod scilicet id accidat propter naturam ipsius feudi, cujus directum dominium manet penes ipsam Ecclesiam: unde, si utile recurrat ad Ecclesiam ex voluntate vasalli, consolidatur quodammodo utile dominium cum directo. Ut in ipsa Ecclesia non tam dicatur percipere fructus ex re aliena, quam ex propria, cum ipse vasallus interim liberetur ab obligatione, quæ Ecclesiæ tenetur. Quam rationem sequi & probare videtur Panorm. & Imola *hic*, ita ut non tantum ea militet in feudo ab Ecclesia concessio, verum etiam à laico. Non me latet, Did. Covarr. magni iudicii virum aliam hujus rei rationem tradere *lib. 3. Var. resol. c. 1. num. 4.* sed quæ rem nimis restringat. Existimat enim is, ex sententia Imolæ & aliorum, idcirco fructus feudi cedere ipsi domino, & non aliter, quam cum onus sive servitium, quod interim à domino remittitur, æquipollet fructibus, vel quatenus cum illis concurrat; aliàs fructus domino non cedere, absque labe usuræ. Quæ ratio in se verissima est, sed nimium, ut dixi, rem restringit. Etenim opinor, etiam si fructus onus servitii excesserint, non ideo tamen magis teneri dominum ad restitutionem excessus, vel ut eum in sortem imputet. Cum enim interim, donec mutuum refundat vasallus, non obligetur ad ullum servitium feudale, cujus causâ feudum accepit, non video, cur non, remittente domino servitium vasallo, rursus e contra dominus feudum licetè possideat, & simul lucratur ejus fructus, eò cessante causa cessare debeat effectus, *cap. 60. sup. De appellat. Andr. Tiraq. in tract. Cessante caus. num. 198.* Quamvis non negaverim Covar. rationem magis securam esse: verum Hostiensis ratio magis convenit textui, qui simpliciter loquitur, nullâ comparationis sive compensationis fructuum cum onere servitii mentione factâ. Interim meminisse oportet, quod, si feudum curâ & industria vasalli fructuosius redditum sit, quam fuerat tempore investituræ primæ, hoc casu fructus non integri cedant domino, sed revocentur ad quantitatem ejus temporis, quo primum concessum est, ut sic superflui fructus ipsi vasallo reserventur; hoc enim suadet æqualitatis ratio.

Occasione textus nostri, quo vasallo permittitur feudum in pignus concedere ipsi domino, controversant hic Doctores, An vasallus invito domino, refutare possit feudum suum? Quod negat *hic* Panorm. *arg. text. in l. Imperator 70. §. 1. D. De legat. 2. Et in l. 5. C. De oblig. Et act.* ubi, quæ semel

pla.

placuerunt, non licet amplius retractare, invito altero Facit & juris regula: Quod semel placuit, amplius displicere non potest, c. 21, De R. I. in 6. Contra tamen communiter obtinuit, quod possit invito; idque aperte probat textus tit. 38, lib. 2, Feud. quo loco expressè inquit textus his verbis: Quia vasallus etiam sine domini voluntate rectè feudum refutare potest; post refutationem tamen ad servendum non tenetur. Arque hanc sententiam communiter à Doctoribus receptam esse testatur idem Panorm. ad c. 7, num. 19, sup. De constit. tum Curtius Jun. fatetur hanc esse communem conclus. in tract. feudal. in 4, parte princ. num. 135. Quæ certè hac ratione nititur, quod scilicet feudum præcipue in favorem ipsius vasalli concedatur, cum sit beneficium tribuens gaudium capienti, tit. 2, lib. 2, Feud. igitur vasallus huic favori suo liberè renuntiare potest, c. Ad Apostolicam 16, inf. De regularib. & l. Siquis in conscribendo 29, C. De pactis. Quod tamen ita exaudiendum est, nisi feudi refutatio sive renuntiatio sit intempestiva domino, ut si v. g. renuntiet vasallus eo tempore, quo necessaria est domino opera ipsius, arg. text. in l. Sed & socius 17, §. fin. & in l. Actione 65, §. 3, D. Pro socio. Ita ex omnium sententia tradit Felin. ad d. c. 7, De constit. num. 77. Ubi & sub num. 78. adfert aliam limitationem, quod videlicet refutatio feudi nec eo casu fieri possit, ubi feudum est conditionatum, ut loquatur, hoc est, ad certum servitium adstrictum: aliter verò, si simpliciter sive generaliter sit promissum servitium, quâ specie tantum putat refutationi locum esse, Glos. ad tit. 51, lib. 2, Feud. quam & communiter approbatam testatur ex aliis Julius Clar. in §. Feudum quæst. 34, num. 1,

Et adducitur hæc ratio, quod dominus, ubi certum servitium promissum est, sit in quasi possessione, quâ invito privari non debet: non idem est, ubi simpliciter promissum est servitium, eò quod incerti servitii, priusquam certificetur, nulla sit obligatio, l. Vbi autem 75, D. De verb. oblig. Verum hanc distinctionem meritò rejicit Franc. Somb. in Comm. ad V. Jus Feud. p. 12, num. 115, & segg. & Baro Schenck, ad d. tit. 38, lib. 2, Feud. uterque securus Zafium; hac ratione, quod fundamenta Doctorum nihil magis stringant circa certa servitia, quàm incerta: cum generis obligatio non nisi in specie solvi possit, l. Cuius incertus 13, D. De legat. 1, Et cum textus in d. tit. 38, indistinctè loquatur, omninò puto eum indistinctè quoque exaudiendum esse, arg. text. in l. 8, D. De public. in rem. us. Neque movent jura in contrarium supra allata per Panorm. nam regulariter quidem verum est, Quod semel placuit, amplius displicere non potest: sed fallit, ubi ex natura contractus pœnitentiæ locus est, veluti in contractibus innoominatis, l. Si pecuniam 5, in pr. D. De condiç. caus. dat. item in deposito, mandato, & societate, l. 1, §. 2, 2, D. Depos. §. 12, Inst. De mand. & §. 5, Inst. De societ. Illud verò nullam difficultatem habet, quod vasallus feudum suum refutare possit proximo adgnato, qui & ex primo investito descendit, etiam sine consensu domini, per text. in tit. 39, lib. 2, Feud. & ibid. tradunt And. de Isernia & Baro Schenck. Quod haud dubiè obtinet & in refutatione patris facta filio suo: si enim adgnatus adgnato refutare potest feudum, multò magis pater filio vel nepoti. Ita eleganter Franc. Sombec. d. loco num. 118.

In Cap. Ex parte 2.

SUMMARI A.

1. Prelatus feudum ad Ecclesiam reversum, non obstante juramento de novo feudo non constituendo, potest alteri concedere.
2. Ecclesiasticæ personis quatenus feudum concedere liceat.
3. An promissum id liceat?
4. Licet, si utilitas postulet.
5. Feudum commissum ob alienationem vasalli an possit concedi ejusdem filio, &c.
6. Alienationis nomine quid veniat.
7. Testamento vel aliâ ultimâ voluntate feudum alienari nonquit.
8. Neque aliâ specie alienationis inter vivos.
9. Alienatio facta intelligitur, secutâ traditione reali.
10. Domino consentiente alienatio rectè fit.
11. Non etiam in præjudicium adgnatorum.
12. Transactio super feudo permissa vasallo.
13. Vasallus evictio feudo quatenus habeat regressum adversus dominum.
14. Diviso quoque feudi vasallo permissa.
15. Dos an rectè in feudum concedatur.
16. Servitus prædicto feudali imponi potest.
17. Subfeudatio feudi qualiter rectè fiat.
18. An tunc requiratur consensus adgnatorum primi investiti.